M. GRAS VILA

JOGUINES DE FIRA

TRAGEDIA ROMÀNTICA

JOGUINES DE FIRA

M. Gras Vila

JOGUINES DE FIRA

TRAGEDIA ROMÀNTICA

IMPREMTA D'ART
Provença, 304. — Barcelona
MCMXVI

A la memoria del meu fill

Josep María

ACTE ÚNIC

S'estrenà aquesta tragedia en la primera de les Tres Sessions d'Art celebrades en el Teatre Auditorium, la nit del 6 d'Octubre de 1915, amb el següent

REPARTIMENT

Ketty . . . . Srta. Corma
Octavi Campins . . . Sr. Marín
Boby . . . . » Barbosa
Will . . . . » Montfort
Fritte . . . . » Rovira
Williams . . . . . . » Rissech
Lluis . . . . » Estorch

Varis espectadors.

Direcció: Ambrossi Carrión.

Decorat de Brunet i Pous.

LLOC DE L'ACCIÓ

Interior d'un circ eqüestre ambulant, instalat en una ciutat de tercer ordre. Les parets seràn d'una vistosa tela blanca amb ratlles molt groses i blaves, iguals que les dels envelats. Al fons, porta practicable a la pista, amb cortina d'un vermell escandalós. Altres portes a la dreta i a l'esquerra que comuniquen respectivament al carrer i a les cambres a on la faràndula hi té els aparells propris de l'ofici. En un costat, una tauleta de fusta blanca que fa les vegades de tocador, amb un mirall petit i ordinari, i capces de pintures per a caracteritzar-se. Escampades per l'escena, cadires de boga, pesos, caixes i altres aparells de saltimbanqui. Cartells amb figures propries d'aquest ambient. Una campana grossa penjada en una escala de mà, en un recó. Alguns llums ordinaris de gas acetilè encesos.

Tot repartit a gust del director d'escena.

CARÁCTERS DELS PERSONATGES

Ketty

Caràcter adorable i d'aspecte delicat. Té disset anys i és rossa. Llàstima que vagi pel món sofrint les penalitats a que estàn subjectes els saltimbanquis; és digne de millor sort. Vesteix trajo amb escot i tot carregat d'antiqüel·les; porta les faldilles fins al jonoll.

Octavi

Es jove i elegant. Afeitat i amb la ratlla al mig. Caràcter dolç i enamoradiç. Compta vint anys i sembla que'n tingui divuit. Vesteix d'americana.

Boby

Pallaço d'ofici. Una mica contrafet. Caràcter sentimental i apocat. Està enamorat de Ketty, però el seu defecte físic fa que sofreixi amb silenci la llàstima que inspira a la dòna estimada. Vesteix de pallaço i va caracteritzat sense desfigurar-se massa. Té vint-i-cinc anys.

Will

Es un tranquil d'aquells que no's posen cap pedra al fetge. Sent un veritable carinyo per als

seus companys de la faràndula, disposat sempre a servir-los en tot. S'estimaría més un bon vagar que una rectoría. Va afeitat i té trenta anys. Vesteix d'Hèrcul que és el seu càrrec dins de la companyía.

Fritte

No és carn ni peix. Com a bon domador està enamorat de la seva col·lecció de feres que son tres goços *fox* i un gat. Té trenta anys. Porta bigoti i vesteix de frac vermell i calça curta.

Williams

Es propietari, director i empressari al mateix temps, del circ eqüestre. S'ofegaría en un vas d'aigua. Respecta als seus i és respectat. Es calvo i porta un gros bigoti gris. Vesteix amb un trajo de frac que an el difunt li deuría anar bé, però an ell li està molt malament. Té seixanta anys.

Lluis

Té vint-i-tres anys i una sombra de bigoti. Es l'amic íntim de l'Octavi. Tracte molt agradable i sempre té la rialla als llavis. Molt bellugadiç. Vesteix elegant trajo d'americana.

ESCENA PRIMERA

KETTY I FRITTE

(*Ketty davant de la tauleta-tocador posant-se coloret; de quan en quan s'acosta el mirall a la cara per a comprobar la naturalitat de la* toilette. *Fritte, en un costat d'escena, enganxant en uns cercles, papers de variats colors. Als curts moments d'aixecada la cortina se sent al carrer el redoblar d'un timbal; quan aquest para, el soroll d'una campana, lo suficient grossa per a que'n faci força; para aquesta i altre cop se sent el timbal; quan novament aquest calla, la veu den Williams que fa un pregó que se sentirà ben clar, encar que bon xic apagat.*

WILLIAMS, *de dins*

Entrin al circ Williams que amb tanta conciencia dirigeixo, i admireu el treball dels artistes que amb exposició de llurs vides i amb tota la sang freda que disposen, presentaràn an el públic d'aquest poble inteligent. Entrin que encara hi queden llocs.

(Grans aplaudiments. Se sentirà el timbal i la campana.)

KETTY

La crida ja està feta.

FRITTE

Indiscutiblement, som uns artistaços.

KETTY

De tant sentir-ho dir an el senyor Williams ens ho hem arribat a creure. *(Aixecant-se de la tauleta que li servía de tocador.)* He acabat just.

ESCENA II

ELS MATEIXOS, MÉS BOBY, WILL I WILLIAMS

(Boby amb una campana grossa i Will amb un timbal, que ho deixaràn en un recó. Aquests tres personatges surten per la dreta.)

WILL

Tinc arrelat el convenciment de que jo he nascut per a tocar el timbal.

FRITTE

O el bombo.

WILL, *a Boby*

I a tu Boby, no se't poden disputar les grans disposicions que tens com a toca campanes.

WILLIAMS,

tocant la campana que hi haurà penjada en un recó, com anunciant el començ de l'espectacle

Tothom preparat. Hi han empentes per a pendre les entrades. Farem un plé a vessar. Sigui el vostre treball digne d'aquest públic civilitzat.

(Diu aquestes paraules com una sentencia i desapareix pel fons.)

ESCENA III

ELS MATEIXOS MENYS WILLIAMS

WILL

Voleu creure que aquest home, ja'm té cuit amb tanta civilització?

FRITTE

Públic que acudeix al nostre circ, públic civilitzat. Que no vé? Públic cafre. Es la eterna manía de nostre director.

WILL,

a Boby que ha anat a seure a un cantó de l'escena

Com t'ho haig de dir, que no't vui veure ensopit. (*Boby aixeca el cap, se'l mira i somriu per força.)* A tu, Ketty, no't dic rès, perque'm faig càrrec de les circumstancies... Però, vaja, prou; no us hi vui veure més amb aquestes cares llargues. Talment sembla que us hagin donat l'humor amb compta-gotes.

FRITTE

Diferent de tu que te'l devíen donar a raig fet.

WILL

Ja vos dic que esteu ben guarnits. No més se us podría tolerar si tinguessiu diners.

FRITTE

Guaita qui vé.

WILL, *escarnint an en Williams*

Tothom preparat!...

ESCENA IV

ELS MATEIXOS I WILLIAMS

WILLIAMS, *pel fons*

Tothom preparat! Fritte, ja has deslligat als goços?

FRITTE

Desseguida ho estaràn.

WILLIAMS

I el gat?

FRITTE

Dorm dintre del caixó.

WILLIAMS

Doncs el cap viu, que tu comences el programa...

FRITTE

Jo soc el primer?

WILLIAMS

Sí.

FRITTE

Encara tinc d'enganxar el paper en aquests cercles.

WILLIAMS

No t'adormis.

FRITTE

No tingui por.

WILLIAMS

Ketty !

KETTY

Senyor ?

WILLIAMS

Quines cançonetes cantaràs ? Les napolitanes ?

KETTY

Me les han sentides moltes vegades.

WILLIAMS

Però agraden molt.

KETTY

Com vostè vulgui.

WILLIAMS

Ho avisaré als músics. I tu, Will, que penses fer.

WILL

Jo rai, ja sab que'l domino al públic. Per mi no passi cuidado. Sempre quedo bé. Es més: faig quedar bé a tota la companyía amb el meu treball. La meva feina és la camamilla pel públic. Li fa assentar bé tot l'espectacle.

FRITTE

A pretensiós no hi ha qui t'iguali.

WILL

Com tu a domador.

WILLIAMS

Moments abans de començar no admeto discussions que sempre acaben per perjudicar els interessos meus.

KETTY,

que s'haurà acostat a on és en Boby

Què tens Boby ?

BOBY

Rès. Escolto.

KETTY

Sempre amb el mateix posat. No t'hi vui veure més.

WILLIAMS,

va per anar-se'n, però quan és al fons recula

Había entrat per tocar la campana i me'n anava sense fer-ho. *(Toca la segona campanada.)* Tot ha de passar per mi. No arribaré a vell! Masses mals-de-cap per un home tot sol. *(Se'n va pel fons rondinant.)*

ESCENA V

ELS MATEIXOS MENYS WILLIAMS

FRITTE, *a Will*

Què't sembla? Diu que no arribarà a vell.

WILL

Si als seixanta anys s'és jove, no envellirà.

FRITTE

Que tens feina?

WILL

En què vols que t'ajudi?

FRITTE

En retallar el paper del cercle gros.

FRITTE

On el tens ?

WILL

Junt amb els goços.

WILL

Anem.

(Surten Will i Fritte per l'esquerra.)

ESCENA VI

BOBY I KETTY

KETTY

Aixiribeix-te, Boby.

BOBY

Què vols de mi, Ketty ?

KETTY

Què vui ? Quasi rès ! Que estiguis content, que riguis, que cantis ! Això, això, que riguis i que cantis com abans.

BOBY

Abans no estimaves al senyor Octavi.

KETTY

Pobre Boby!

BOBY

Planye'm, que m'ho mereixo! Es lo únic que t'inspiro, compassió!

KETTY

No ho diguis!

BOBY

No puc despertar en tu altra cosa que llàstima, doncs beneïda sigui aquesta llàstima i beneïda la meva deformació que te la inspira.

KETTY

No'm parlis axís, que'm fas mal!

BOBY, *amb veritable passió*

Jo hauría viscut amb tu tota ma vida.

KETTY

Calla!

BOBY

A canvi d'un poc amor teu, molt poc, t'hauría idolatrat fins amb fanatisme.

KETTY

Però si jo t'estimo, i molt que t'estimo, com hauría estimat a un germà meu. Igual. (*L'aca-*

rona.) I si no vols que m'enfadi, no tornis a repetir-me això. Sents? Vui veure en els teus llavis aquell somriure d'abans.

BOBY

Perdona'm, Ketty. Soc un egoísta que no vui recordar-me que'l teu cor no't perteneix.

KETTY

Pobre germà meu!

BOBY, *amb to amaig*

Germà!

KETTY

Que no vols que t'ho digui?

BOBY

Repeteix-m'ho sempre, que jo també t'estimo a tu com a una germana petita i aviciada.

KETTY

Que n'ets de bo. No esperaba menys de tu. *(Pausa.)* Oh! Estic contenta d'haver nascut, per a fruïr de la bellesa de la vida.

BOBY, *apart*

Adeu, il·lusions que vos despreneu de mi, com fulles mortes que cauen a la primera dèbil ventada.

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MÉS WILL I FRITTE

WILL, *per l'esquerra*

Per paga d'haver-te ajudat, a què'm convidaràs?

FRITTE, *també per l'esquerra*

Amb una copeta, al acabar.

WILL

Visca el treball extraordinari que'm proporciona beguda!

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MÉS LLUIS

LLUIS, *per la dreta*

Que Déu vos guardi, artistes del pervindre.

WILL

Benvingut sigui, el senyor Lluis.

LLUIS

Rendeixo homenatge al gran Hèrcul. L'ad-

miració més gran de totes les admiracions al domador.

FRITTE

Mercès !

LLUIS

Una rialla grossa per celebrar les entremaliadures del pallaço, i a la hermosa Ketty, modesta com una violeta boscana, com a dòna un respectuós saludo, com a artista un entusiasta aplaudiment.

KETTY

Sempre arriba inspirat !

LLUIS

Com no ha d'ésser aixís, si al passar el dintell d'aquest temple ambulant del art, s'hi respira tot seguit aire d'inspiració.

WILL

O aire de fum de tabac.

LLUIS

No siguis prosaic, Hèrcul. I, parlant de tot, no han vist el meu millor amic, en Octavi Campins ?

KETTY

No ha entrat encara.

FRITTE

No tardarà.

LLUIS

Al no veure'l per allí fora he cregut que estaría aquí entre vosaltres. Corretgeixo: amb la preciosa Ketty.

KETTY, *somrient*

Mercès per lo de preciosa.

FRITTE

Que hi ha molta gent ?

LLUIS

Quasi bé tot plè. I la qua que fa el públic per a pendre entrades.

WILL

Prepara't, Fritte, que quan entri el director monsieur Williams (*ho diu amb totes les lletres)* te trobi a punt, com l'escudella a taula.

(*Fritte surt per l'esquerra.*)

LLUIS

Quants quintars aixecaràs avui, gran Will ?

WILL

Tots els que pugui. Ja he sopat bé apropòsit.

FRITTE,

mig sortint per l'esquerra i fent mutis tot seguit

Que vols venir a deslligar els goços?

LLUIS

El domador necessita de tu.

WILL

Tothom hi recorre an a mi. Soc l'imprescindible de la companyía.

FRITTE, *mateix joc*

Que vens?

WILL

Tot seguit. Jo soc artista per temperament: jo dibuixo els programes, jo dirigeixo l'ornat del nostre gran circ, jo soc la cuinera de la companyía; i ara, esgarrifi's! Fins faig de llevadora!

LLUIS

Tu?

WILL

Llevadora del bestiar. Ultimament vaig assistir a la gata de la casa.

FRITTE, *mateix joc*

No siguis cançoner i entra d'una vegada.

WILL

Me sembla que reberà aquest domador, si no calla.

(Se'n va per l'esquerra.)

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MENYS WILL I FRITTE

LLUIS

I que trempat és aquest Will.

KETTY

Oh, si que ho és !

(*Pausa llarga*.)

LLUIS

Avui la funció de comiat, lo que vol dir que'ls perderem, i potser per sempre més.

KETTY

D'aquest poble...

LLUIS, *corretgint*

Ciutat, Ketty, ciutat.

KETTY

Com vostè vulgui. D'aquesta ciutat en guardarem un record etern, per lo bé que'ns ha acollit durant els dies que hi havem treballat.

LLUIS

Qui pogués ser com vosaltres !

BOBY

Qui no pogués ser-ho !

LLUIS

Tu, Boby, a la pista ets molt agradable, però, aquí dintre...

BOBY

Repulsiu, veritat ? *(Lluis no contesta.)* Ja pot dir-ho, ja !

LLUIS

Confesso que ets una mica estrany.

KETTY

Li sembla a vostè.

LLUIS

I ara, a on aneu ?

BOBY

Que ho sabem mai, nosaltres? No ho podem dir... carretera amunt, sempre amunt... cercant llocs nous...

LLUIS

Quina vida més encisadora! Que hermós deu ésser empendre una volada!

BOBY

No pas per vostè, que és ocell de gabia, però, de gabia d'or!

LLUIS

Aquests ocells també volen.

BOBY

Però la llibertat els emborratxa i es moren, perque no saben cercar lo que'ls altres troben per arreu.

LLUIS

Prou, Boby. Ets insofrible quan filosofes!

KETTY

Lluis!

BOBY

Deixa'l Ketty; és inofensiu.

ESCENA X

LLUIS, KETTY, BOBY I OCTAVI

OCTAVI,

amb un ram de flors, per la dieta

Ketty!

KETTY

Octavi!

OCTAVI

Pren aquestes flors, que per tu son.

KETTY

Que hermoses!

OCTAVI

T'agraden?

KETTY

Sent teves...

(*Amb un expressiu somriure, l'Octavi paga aquesta finesa.*)

OCTAVI, *veient a Boby*

Hola, pallaço !

BOBY

Déu lo guardi !

LLUIS

T'esperàvem amb gran impaciencia.

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MÉS WILL I FRITTE

(*Will i Fritte surten per l'esquerra. Will carregat amb cercles de papers de colors, que'ls deixa arreconats i a mà, per a quan els hagi de menester; també porta un petit cistell a on figura que hi ha un gat. Fritte, amb tres goços lligats i unes xurriaques elegants.*)

WILL

Se'l saluda, senyor Octavi.

OCTAVI

Ja esteu a punt ?

WILL

Sí, senyor.

LLUIS

Quins goços més macos !

FRITTE

Veritat que sí que ho son ?

OCTAVI

Quin posat tenen d'entenimentats !

WILL

Com a coneixement guanyen al seu domador.

FRITTE

Mentres alabis a la raça canina, encara que m'insultis, no conseguiràs enfadar-me.

LLUIS

Quin és el més savi dels tres ?

FRITTE, *senyalant a un goç*

Aquest.

LLUIS

Com se diu ?

FRITTE

Molly.

WILL

Ja se'l pot mirar bé aquest exemplar. Es tot un talentaç; sab comptar fins a cent, sense equivocar-se.

FRITTE

Es la seva feina, sumar quantitats cantades pel públic.

WILL

Es el tenedor de llibres de la companyía.

OCTAVI

No l'has vist treballar mai an aquest gocet? T'agradarà; és deliciós.

LLUIS, *senyàlant-ne un altre*

I aquest?

FRITTE

Aquest es diu Katt.

LLUIS

Sembla *fox*.

WILL

Es un *fox* empaltat de petener.

FRITTE

No'n faci cas d'aquest ximple; és pur sang.

LLUIS

Quins noms més estranys !

WILL

Com s'entén, estranys? Molly, Katt, Fobbs... son noms que fan savi; si es diguessin Estrella, Petit i Nano, el públic no apreciaría els seus treballs. Sense anar més lluny, jo mateix: ara va de secret. Jo'm faig dir Will, que és nom que vesteix. (*Fent la veu grossa i cridant.*) «El senyor Will, aixecarà deu mil kilos, amb el dit gros del peu.» Espectació general. Però si diguessin: en Pere Vinyals, perque jo'm dic Pere Vinyals, (*imitant la veu*) «En Pere Vinyals aixecarà deu mil kilos...» (*canviant*) vaja, home, ni pensar-hi. Tothom riuría !

LLUIS, *rient*

Ja, ja, ja ! Molt bé, Peret !

WILL

Què diu ara, desgraciat? Això ni en broma.

(*Segueixen entraonant.*)

OCTAVI,

seguint una conversa amb Ketty

Què tens? Tremoles? Duptes potser de mi?

KETTY

No, que no'n dupto. Te crec perque t'estimo, Octavi.

OCTAVI

El meu cor estaba adormit i tu l'has despertat. Jo cercaba l'amor i l'amor ets tu.

KETTY

No'm diguis rès més. No'm parlis axís!... (*Amb to amarg.*) Demà, al nèixer el nou dia, fugiré d'aquí amb els meus... Ai! Que amarg serà l'adeu... potser un adeu etern.

OCTAVI

No ho serà, perque jo no ho vui.

KETTY

Aquests moments son la posta del sol de la meva vida.

OCTAVI

Com parles aixís, si la vida de ambdós ara comença? No és possible que'm deixis. No te n'aniràs perque tu, no vols abandonar-me.

(Pausa. Segueixen parlant baix.)

BOBY,

que no ha deixat ni un instant de mirar a Octavi i a Ketty

Què li dirà, que sembla que la fa sofrir? No puc mirar-los!

(Se'n va per l'esquerra.)

FRITTE,

seguint la conversació amb Will i Lluis

Dintre d'aquest cistell hi ha un preciós gatet d'Angora.

WILL

Un prodigi.

ESCENA XII

KETTY, LLUIS, WILL, FRITTE, OCTAVI I WILLIAMS

WILLIAMS, *fons*

Prepara't, Fritte. (*Toca la campana i se sent l'orquestra de dins que toca un airós pas doble per a donar començ a la funció.*) Al acabar l'overtura comences tot seguit.

FRITTE

Molt bé.

(Williams se'n va pels fons.)

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS, MENYS WILLIAMS

LLUIS

Tu del teu treball no me'n dius rès, Will.

WILL

Perque soc modest i no m'agrada alabar-me.

LLUIS

Aquests pesos que aixeques, de què són: de ferro-colat ?

WILL

I are ? Són de niquel.

LLUIS

No ho semblen.

WILL

Una barreja de niquel i aram, perque donen més resultat.

LLUIS

Més aram que niquel.

FRITTE

Lo que hi ha més, és *vacío.*

WILL

Calla, ximple! No veus que'm tires per terra la fama de forçut? Sort que'l senyor és com de casa.

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS I WILLIAMS

WILLIAMS, *pel fons*

Prepara't, Fritte.

FRITTE, *als goços*

Molly, Katt, Fobbs... cap viu.

WILLIAMS

I el gat?

FRITTB

Dintre del cistell.

WILL

Que'l vols?

FRITTE

Dóna'm. Vol fer el favor de portar els cercles, senyor Williams?

(*Will dóna el cistell a Fritte que surt amb els goços, i Williams el segueix amb els cercles que haurà agafat. Un moment abans l'orquestra ha parat. Al desaparèixer pel fons Fritte i Williams, se senten aplaudiments.*)

WILL, *a Lluis*

No's deixi perdre l'ocasió de veure treballar an aquest privil·legiat bestiar heterogeni.

LLUIS

Hi vaig tot seguit.

(*Se'n va per la dreta.*)

WILL

Ara a preparar aquella barra de fusta imitació ferro.

(*Se'n va per l'esquerra.*)

ESCENA XV

OCTAVI I KETTY

OCTAVI, *seguint una conversa*

El foc dels teus ulls, encenen en els meus llavis una febre d'amor, d'un amor desconegut per a mi fins avui.

KETTY, *mirant-lo amorosament*

Octavi, Octavi meu!

OCTAVI

No sé què tenen les teves mirades que m'han portat a un món de belleses a on hi he trobat moments de goig, sensacions desconegudes.

KETTY

T'estimo, Octavi!

OCTAVI

Vina, vina amb mi, fugim lluny, molt lluny, a on poguem cantar el nostre himne de felicitat sense més testimonis que'ls ocells i les flors.

(Vol emportar-se-la; amb molta pausa donen uns passos.)

KETTY, *com despertant d'un somni*

A on me portes ?

OCTAVI

A un món desconegut per nosaltres. Món de somnis... de benaurança... de vida.

KETTY, *amb desil·lusió*

No ! No ! Mai !

OCTAVI

Ketty !

KETTY, *plorant*

Tu no m'estimes !

OCTAVI

Amb tota la força de la meva ànima !

KETTY

Perquè'm vols treure d'aquí ?

OCTAVI

Per a gaudir de nostra felicitat que s'apropa.

KETTY

Quina amargor trobo en les teves dolces paraules !

OCTAVI

Duptes de mi ?

KETTY

No voldría duptar-ne i en dupto.

OCTAVI

Perquè ?

KETTY

Perque no puc creure amb tanta felicitat.

OCTAVI

T'atures, quan som quasi a la porta de nostre cel d'amor ?

KETTY

Hauríes d'ésser molt dolent, si m'enganyaves, i tu no n'ets de dolent.

OCTAVI,

volent aprofitar aquests moments de dupte

Vina, Ketty meva !

KETTY

No puc !

OCTAVI

Segueix-me.

KETTY, *donant-se*

No puc ! No puc !

OCTAVI

Què't deté?

KETTY

En Boby, que's moriría de pena. Pobre Boby!

OCTAVI

Que n'ets de bona! Sacrifiques la teva felicitat.

KETTY

En Boby que m'estima igual que tu... No puc deixar-lo!

OCTAVI

No siguis tan generosa.

KETTY, *molt dèbil*

No! No! No!

OCTAVI, *aprofitant aquests moments*

Dalt de tot d'aquella muntanya (*senyalant a la porta dreta*) la més alta que s'obira des d'aquí, hi ha una caseta blava, tota blava, sembla talment que un troç de cel hagi caigut al cim de la muntanya. Aquesta caseta és meva, aquest bocí de cel t'espera... i tu hi aniràs, veritat?

KETTY

No; ara, no!

OCTAVI, *amb interès*

Però, serà avui? Més tard? Quan tots dormin?

KETTY, *quasi d'esma*

Sí!...

OCTAVI

Beneïts els teus llavis que'm donen vida.

KETTY

Fes de mi la teva esposa; soc una esclava teva.

(Se senten grans picaments de mans, i es separen al mateix temps que apareixen per fons Fritte amb els goços i Williams amb els cercles estripats. Durant dos o tres vegades Fritte entra i surt pel fons per a saludar al públic imaginari que l'ovaciona.)

ESCENA XVI

ELS MATEIXOS, MÉS FRITTE I WILLIAMS; MÉS TARD BOBY

FRITTE

Què li sembla aquesta ovació?

OCTAVI

Merescuda.

WILLIAMS

Ketty, ara tu.

KETTY

Amb els ballets?

WILLIAMS

No; primer la maroma.

KETTY

Molt bé.

WILLIAMS

Boby: a on ets?

BOBY, *sortint per l'esquerra*

Estic preparat.

WILLIAMS

Quan enllesteixi Ketty, ets tu. *(A Ketty.)* Tens l'ombrela?

KETTY

Es a dintre. (*Anant a la porta de l'esquerra.*) Will: vols donar-me l'ombrela?

ESCENA XVII

ELS MATEIXOS, MÉS LLUIS I DESSEGUIDA WILL

LLUIS, *per la dreta*

A on és en Fritte?

FRITTE

Present, senyor Lluis.

WILL, *sortint per l'esquerra*

L'ombrela. *(La dóna a Ketty.)*

LLUIS

Els teus goços tenen tanta inteligencia com tu.

FRITTE

I el gatet, què li ha semblat?

LLUIS

Sublim. Té, fuma *(Li dóna un puro.)*

WILL, *que ho ha vist*

Se fumarà.

LLUIS, *donant-ne un a Will*

Tu també.

WILL

Ja deia jo, que's fumarà!

FRITTE

Molly, Katt, Fobbs... a geure! *(A Will.)* Vols ajudar-me a acondicionar aquestes besties?

WILL

De feina, ja me'n donaràs.

FRITTE

Agafa el gat.

(Se'n van per l'esquerra Will i Fritte.)

WILLIAMS

La mà, Ketty.

(Ketty dóna la mà a Williams i surten junts pel fons; se senten forts i llargs picaments de mans.)

ESCENA XVIII

OCTAVI, LLUIS, BOBY

(*Octavi s'assenta en una cadira, Lluis mira per la cortina del fons, Boby queda arranjant quelcom per l'escena. Pausa llarga.*)

LLUIS

Com s'engresquen els morenos! (*Baixant fins al costat d'Octavi.*) Que no vas fins al públic, per a veure-la treballar?

OCTAVI

No, l'esperaré aquí.

LLUIS

Els enamorats sou incorretgibles.

OCTAVI

Perquè?

LLUIS

Perque abuseu del romanticisme. Encara heu de refilar més? No li has dit tot?

OCTAVI, *somrient*

No li he dit tot.

LLUIS

Que manca per enllestir la conquesta, la balançada?

OCTAVI,

somrient amb un aire que no li escau gaire

Pobre Ketty!

(*En Boby al sentir el nom de Ketty, i dominat per la curiositat, escolta el diàleg mig d'amagat.)*

LLUIS

T'envejo de veres. No puc compendre el do que tens. No hi ha dòna que's resisteixi a les teves paraules... i aquesta com les altres...

OCTAVI, *pretensiós*

Boja per mi...

LLUIS

En bona fe, que la noia ho val.

OCTAVI, *deixant de somriure*

Vols creure que'm fa llàstima?

LLUIS

Ara escrúpols?

OCTAVI

La trobo diferenta de les demés dònes, em domina i quan estic al seu costat li parlo amb l'ànima.

LLUIS

Sabs que t'expresses amb un calor d'aquesta Ketty, que'm fa creure que'l vencedor ha sigut vençut? A veure si aquesta serà la teva última aventura!... Ja! ja! ja! Després de tan jogar amb foc al fi t'hauràs cremat.

OCTAVI

Perquè ho dius?

LLUIS

Perque'm sembla que t'has enamorat com un estudiant.

OCTAVI,

deixant-se portar del seu idealisme

Potser sí! *(Com arrepentit d'haver-se mostrat dèbil, i tement perdre la fama de conqueridor.)* Però, no; jo seré sempre l'empedernit vencedor de cent batalles més.

LLUIS

Aixis et volía. Ara tornes a ser el de sempre. Fòra debilitats i romanticisme. Suposo

que aquest moment de tendresa no't dominarà més. Si creus veure en ella un enemic poderós, la deixes fugir.

OCTAVI, *amb el somriure d'abans*

Calla, ignocent, no divaguis... la noieta és meva, ben meva... Demà, quan la faràndula es desperti, serà molt lluny d'aquí.

LLUIS

Te l'emportaràs ?

OCTAVI

Naturalment.

LLUIS

I ella, vindrà ?

OCTAVI

Com no ha de venir, si no té més voluntat que la meva ?

LLUIS

I després ?

OCTAVI

Després ? Se n'encarregarà el pallaço.

BOBY, *apart*

Miserables !

LLUIS

Ja! ja! ja! Ets l'únic, amb tu no s'hi pot lluitar. (*Se senten forts picaments de mans. Lluis va a la porta del fons, i mira per la cortina.*) Com aplaudeix el poble. Vaig a veure els prodigis de la teva enamorada.

(*Se'n va per la dreta.*)

OCTAVI

Vés, vés.

ESCENA XIX

OCTAVI, BOBY I WILL

(*Octavi treu un cigarret d'una cigarrera de plata, l'encen i va llençant el fum enlaire contemplant embadalit les espirals que van fonent-se per l'espai; sembla talment que junt amb el fum va desapareixent quelcom de la seva ànima, potser la mica d'hipocresía que hi nía. Will surt per l'esquerra amb pesos grossos que'ls deixa en un recó i va per a buscar-ne més, quan Boby el deté.*)

BOBY

Will!

WILL

Què vols ?

BOBY

No t'allunyis gaire d'aquí, potser t'hauré de menester.

WILL

Perquè ?

BOBY

Tinc d'enraonar amb aquest home, i si la força de les meves paraules no'l convencen, l'hauràn de convence la força dels teus punys.

WILL, *preparant-se per a pegar-li*

Que vols que li clavi una pallissa ara desseguida ?

BOBY

No; vés a la teva feina.

WILL

Ja m'avisaràs. Entre tant aniré fent.

(Se'n va per l'esquerra.)

ESCENA XX

OCTAVI I BOBY

(*Octavi que durant el diàleg de l'escena anterior estava embadalit amb els seus pensaments, s'adona ara den Boby.*)

OCTAVI

Ets aquí? (*Boby no contesta. Pausa llarga.*) Tu, com sempre, seràs el campió de la vetllada. El públic espera amb dalit el teu treball, per a fruir amb les teves entremaliadures. Ho tens tot arreglat?

BOBY

Tot no. Abans de treballar haig de deixar arreglat un assumpte.

OCTAVI

Què esperes, doncs?

BOBY

Que vostè m'ajudi.

OCTAVI

Amb moltíssim de gust. I quin assumpte és aquest?

BOBY

De cor i d'honra.

OCTAVI

Que és un monòleg mímic que penses representar i et manca el desenllaç?

BOBY

Vostè ho ha dit. El desenllaç manca i per això a vostè em dirigeixo per a que me'l proporcioni, però sempre a mesura del meu gust.

OCTAVI

Em parles amb un to...

BOBY

Escoltim bé i procuri entendre'm; jo no sabré dir paraules boniques i escollides com vostè... la meva condició de pallaço està renyida amb la condició d'home de món.

OCTAVI, *un xic escamat*

Si no t'espliques més clar...

BOBY

An això vaig. Tenir cor vol dir no deixar guanyar camí a les baixeses que's maduren per a perjudicar a un altre i amb més motiu quan el perjudicat és un dèbil.

OCTAVI

No puc compendre a on aniràs a parar.

BOBY

Que no pot, o no vol compendre'm ?

OCTAVI, *amb to agressiu*

Amb quin dret em tractes d'aquesta manera?

BOBY

Hi ha en vostè una quantitat de dissimul que mai hauría sospitat. Sab fingir-ho tot.,. la tendresa, l'ignorancia i fins la dignitat.

OCTAVI

Pallaço !

BOBY

I ha de ser vosté el que clavi el punyal del engany en el noble i enamorat cor de Ketty ?

OCTAVI

Prou !

BOBY

Què's proposa fer ? (*Octavi baixa els ulls.*) No baixi els ulls, que'ls homes quan no tenen culpa miren fit a fit.

OCTAVI, *novament amb orgull*

Boby, que no haig de donar esplicacions dels meus actes a ningú, i menys a tu... (*Amb geni que va disminuint.*) Pensa que vinc tenint molta paciencia i que potser que l'acabi.

BOBY

Pobra Ketty. Poc se pensa que se l'enganya tan vilment! Oh, però mentres jo tingui un halè de vida ningú l'insultarà, per això soc aquí, per a evitar-ho. Nosaltres anem pel món a fer riure a la gent, sense més patrimoni que nostre cor, que'ns vessa estimació per a tots els desheretats de la fortuna.

OCTAVI

Calla!

BOBY

Es precís que m'escolti, i m'escoltarà. Jo estimo a Ketty amb tota la força de la meva vida. Veig que me la prenen i no dic rès... A quí tinc d'inspirar amor jo? M'aconsolo perdre-la i fins amb goig si ha de ser feliç; però que vingui un lladre i vulgui robar-li l'honra vilment, això mai, mentres jo visqui.

OCTAVI

Prou! Prou! No'm parlis aixís.

BOBY,

amb menys crudesa al veure que Octavi no's defensa

L'ofenen els meus insults?

OCTAVI

Modera la duresa de les teves paraules. No abusis del meu martiri. No veus que ja no'm defenso?

BOBY, *donant-se*

Ara em convenço que no és tan dolent com me creia.

OCTAVI

No que no'n soc de dolent.

BOBY

Deixi-la, que no li ha fet cap mal per a fer-la tan desgraciada! Vagi-se'n tot seguit d'aquí, que encara que li causi un disgust al veure's abandonada per vostè nosaltres l'aconsolarem! Vagi-se'n, li prego!

OCTAVI

No puc! No puc!

BÓBY

No pot?

OCTAVI

No, perque l'estimo.

BOBY

I com l'estima? Tal com una criatura que vol una joguina de fira, per a cansar-se'n tot seguit.

OCTAVI

No; perque jo adoro amb ella, la puresa de la seva ànima.

BOBY

Faci-la la seva esposa. Li demano jo que estic boig per ella. Faci-la feliç, perque és bona.

OCTAVI

I tu, estimant-la tant, fas semblant sacrifici?

BOBY

I encara em sembla poc. Nosaltres no tenim dret a rès, i lo nostre, lo nostre, fins l'ànima és de tothom. Còm podría esplicar-li? Som pallaços, hem de fer riure, hem de divertir-vos a vosaltres, la gent com cal, que preneu la nostra barraca com una barraca de fira. Oh! Quantes joguines virolades! Aquesta vui, aquesta deixo... i aquesta trenco, que ho son molt de trencadices les joguines de fira. Mes,

lo trist és que les d'are, nosaltres, tenim cor, tenim sang, i llavis per a besar i mans fins per arrencar una vida!

OCTAVI

Boby!

BOBY

No tingui por! Ara no més li parlo, per a ferli un preg... després, qui sab! Jo no més vui veure a Ketty feliça, i sé que ho serà al costat de vostè. Doncs si la estima, faci-la la seva esposa, que ella és bona i s'ho mereix. Ja ho veu, jo mateix li prego. Faci-la la seva esposa i recordi que potser avui, creient anar a fira, per a mercadejar un anell de llautó i vidrets, n'ha trobat un d'or de llei i brillants de debò; pensi que'l firaire no vol deixar enganyar-se i vol el preu que cal; pensi que'l firaire soc jo, vostè el que mercadeja i Ketty el joiell. El preu és gran, mes, s'ho val: casi's amb ella. Que sinó, llavores el que mercadeja serà un lladre, i el firaire, abans que deixar-se robar el joiell, el matarà, sí, el matarà... Que potser vostè no sab lo que costa vendre's el cor, la joventut, les il·lusions, tot lo que per mi era Ketty. Mes, tan se val... que jo també soc joguina de fira i de les de menys valor, despintada, esguerrada, torta... de les que aviat se trenquen.

OCTAVI,

cau assegut plorant; despiés d'una pausa

El teu acte d'abnegació, purifica els meus sentiments. Ketty serà la meva esposa.

BOBY, *donant-li les mans*

Mercès, grans mercès !

OCTAVI

No'm guardaràs odi ?

BOBY

Jo odi ? Mai ! Si fent feliç a Ketty, me'n fa an a mi.

(Se senten picaments de mans.)

ESCENA XXI

ELS MATEIXOS, MÉS WILLIAMS I KETTY

(Pel fons. Ketty entra i surt dos o tres vegades per a calmar l'entusiasme del públic que l'ovaciona.)

WILLIAMS

Demanen el bis.

KETTY

No, que estic cansada.

WILLIAMS

Veient a Boby, callaràn. (*A Boby.*) Te toca a tu.

BOBY, *aixugant-se els ulls*

Tot seguit.

(*Williams se'n va pel fons.*)

KETTY,

veient a Boby que s'aixuga els ulls

Què tens, Boby? Plores?

BOBY, *dissimulant*

Jo plorar? Perquè?

KETTY

No ho sé. Però t'has aixugat els ulls, i els tens plens de llàgrimes.

BOBY, *tornant a aixugar-se els ulls*

No tinc rès... rès!...

KETTY, *espantada*

Què't passa? Vui saber-ho!

BOBY

Rès... rès!

KETTY

Diga'm-ho tu, Octavi...

BOBY, *molt ràpid*

Què vols que't digui ? Veritat que no tinc rès? Si estàvem aquí tots dos sols, parlant de la teva felicitat, i com que la felicitat teva és la d'ell... Si estic molt content, Ketty, molt content, mai ho havía estat com avui ! Mai ! Mai ! Que no veus que estic rient ? (*Plora.*) Ric d'alegría! Quin goig més gran sento avui !

KETTY

Per Déu, Boby !...

BOBY

Molt gran! Molt gran! Que content estic! Que feliç soc!

(L'abraça i surt pel fons corrent i plorant. Altre vegada se senten picaments de mans.)

ESCENA XXII

OCTAVI I KETTY

(*Ketty segueix a Boby fins al fons, quan desapareix aquest, torna al costat d'Octavi.*)

OCTAVI, *aixugant-se una llàgrima*

Pobre pallaço!

KETTY

Diga-m'ho tu, Octavi!

OCTAVI

No puc dir-te més: que té un cor molt gran.

KETTY

Còm sofreix!

OCTAVI

Molt!

KETTY,

després d'una pausa llarga, que ha duptat per parlar, se decideix de sobte

Octavi, lo que havía de ser més tard, que sigui ara. No vui veure sofrir més an en Boby. Anem, fugim! *(Octavi no's mou. Pausa.)* Què esperes?

OCTAVI, *costant-li parlar*

No... ara no...

KETTY

Perquè?

OCTAVI, *molt baix*

Perdona'm, Ketty. *(Més baix, encara.)* Era un miserable jo!

KETTY, *comprenent la veritat*

Octavi!

OCTAVI

Perdona'm, Ketty. No veus els meus ulls prenyats de llàgrimes? Es l'arrepentiment i la vergonya d'aquesta confessió. Estima'm que ara en soc digne del teu amor. Veritat que'm perdones?

KETTY

Encara que m'haguessis abandonat, jo t'hauria estat sempre agraïda... al teu costat no sento l'odi...

OCTAVI

Puc esperar quelcom?

KETTY

La teva acció t'ennobleix més encara...

OCTAVI

M'estimes, Ketty?

KETTY

Amb tota la força de la meva vida.

OCTAVI

Aquest afany d'estimar-nos ha près ufana en nostres cors curulls d'amor. *(L'abraça.)*

KETTY,
després d'una pausa molt curta es desfà dels braços d'Octavi i es dirigeix al fons

Quina quietut!

OCTAVI

Es estrany, treballant en Boby.

KETTY

Quin pressentiment!

(Mira per la cortina del fons.)

OCTAVI

Què fas ?

KETTY

Mira, Octavi. (*Octavi va al costat de Ketty i miren tots dos per la cortina.*) En Boby que s'enfila al trapeci més alt. Are mira aqui dintre. Si es distreu al saltar no's podrà agafar a l'altre... (*Emocionada.*) M'ha vist... me fa adeu amb la mà...

OCTAVI, *horroritzat*

Se deixa anar! Tanca els ulls, Ketty! Déu meu!

(*Se sent un cop sec, com si caigués una persona a terra d'una alçada bastant regular. Crits d'espant en el públic.*)

KETTY

Desgraciat!

OCTAVI

Això és un suicidi!... (*Ketty va per sortir i Octavi la deté.*) A on vols anar? No't moguis.

ESCENA XXIII

ELS MATEIXOS, MÉS WILL I FRITTE

WILL

Què és això?

OCTAVI

En Boby!

FRITTE

Correm-hi!

(*Surten Will i Fritte pel fons. Ketty s'abraça a Octavi i amaga el cap a l'espatlla d'ell, plorant en silenci.*

ESCENA ÚLTIMA

OCTAVI, KETTY, WILLIAMS, WILL, FRITTB, BOBY, LLUIS I ESPECTADORS

(*Williams, Will i Fritte porten a Boby mort en una cadira. Tots el volten.*)

WILLIAMS

El botiquí! El botiquí!

(*Fritte surt per l'esquerra corrent.*)

KETTY,

anant al costat de Boby i agenollada als seus peus

Boby! Boby!

LLUIS,

acostant-se a Boby i posant-li una mà al cor

No hi ha rès a fer.

WILLIAMS

Pobre!

OCTAVI

Aparta't, Ketty!

(*L'alça dels peus de Boby.*)

KETTY, *ja dreta, plorant*

Pobre Boby! Pobre germà meu! (*El besa.*)

OCTAVI, *molt emocionat*

Ketty!

KETTY,

abraçada fort a Octavi i plorant amb el cap a la seva espatlla

Tinc por, Octavi!

ES CLOU LA CORTINA

I S'ACABA LA TRAGEDIA ROMÀNTICA

Molins de Rei, Juny de 1912

OBSERVACIONS

En cas de presentar-se dificultats pel montatge del decorat descrit, podrà suplir-se amb un teló, de interior, al fons, penjat al revés, poden servir-se dels bastidors i bambalines de bosc, però tapant, a un metre o dos d'alçada i de llarg a llarg, els costats amb cortines, deixant sempre l'espai suficient per a la comunicació en escena dels actors.

També pot suprimir-se, en cas de necesitat, la musica que s'ha de deixar sentir quan marca el diàleg.

OBRES DEL MATEIX AUTOR

	Pessetes
Cors que senten, drama en un acte. . .	0'50
*La victoria de l'infern**, comedia en dos actes	1'
Joguines de fira, tragedia romàntica en un acte	1'

EN PREMSA

Lilí, poca-solta en un acte.

EN PREPARACIÓ

*Els cortisans de Farslandia**, farsa en quatre actes i un pròleg.

* En col·laboració amb En Francisco Freixas.

PRÒLEG

PER A LA TRAGEDIA DE PALLAÇOS

«JOGUINES DE FIRA»

Passa la colla dels histrions
per un camí: crits i cançons,
dances i bóts de faiçó estranya;
tocs de trompetes i timbals
barbarament roncs i triomfals,
brands de cartró, ceptres de canya.

Coberts de mústegs oripells
joves pintats que semblen vells,
vells, que estrefàn la jovenesa;
dònes que dins dels negres rulls
mostren el brill impur dels ulls
com una teia mal encesa.

Infants que's torcen com serpents,
feres que'ls hi han llevat les dents
i del fuet mostren la marca.
I un carro vell tot despintat,
d'un cavall coix arrocegat
bambolejant com una barca.

Al seu entorn, trïomfalment,
la polçaguera aixeca el vent
i el sol la fa tornar daurada.
I ells sempre, sempre, camí enllà,
sens l'esperança d'un demà
on trobi terme llur jornada.

En les voreres del camí
les gents els guaiten dient: — Qui
com ells ! — Un joc els hi és la vida.
— Són com el vent senyor de tot
camí. — Un cant, un riure, un bót
i rê els detura en la embranzida.—

Mes, en el fons dels ulls pintats,
dormen uns monstres cargolats
com en les coves de rondalla,
que quan la boca va cantant
i van els peus cabriolejant,
ell va teixint-los la mortalla.

Canta una veu. Sembla un coltell
que estripa la florida pell
d'una donzella. En la divina
quietut del jorn s'enfonza el cant
i l'acompanya grinyolant
el carro vell a la sordina.

CANÇÓ

Era un pallaço enamorat
d'una graciosa dançarina.
L'etern pallaço, l'esguerrat,
coix dels dos peus, guerxo, corvat,
veu esquerdada, faç roïna.

Era un pallaço enamorat...

Ella estimaba un bell minyó
que li entonaba a cau d'orella
el càntic dolç de la il·lusió;
suau, suau, enganyadô...
No hi era al món veu com aquella.

Ella estimaba un bell minyó.

Es mal terrible el mal d'amor;
d'ell, el pallaço s'esllanguía.
Tot home aixís sol tindre un cor
que val pel més preuat tresor.
Ell en silenci es consumía.

Es mal terrible el mal d'amor.

Un jorn va dir: «Tot és en va,
soc l'arbre mort que jamai brota.»
Els dos amants ell va juntâ,
les mans i els llavis enllaçà
rient en tràgica ganyota...

Un jorn va dir: «Tot és en va».

Un salt mortal; l'últim anhel...
Va caure extès, mort!... La preuada
llum dels seus ulls, a dalt del cel
hi ha encès el foc d'un nou estel
que vetlla el son de la estimada.

Un salt mortal. L'últim anhel,
que va saltar mirant al cel.

S'ofega la cançó. De nou torna la fresa
del càntic i la dança i el violent cridar.
Qui sab si alguna llàgrima ara serà despresa,
més, el vent que'ls atía prou la sabrà aixugar.

Que ells del dolor que'ls crema el fons de les entra-
en saben fê una dança o una folla cançó; [nyes
que fins la Mort mateixa fent cabrioles estranyes
els pren en acrobàtica, gentil dislocació.

I sempre endevant, sempre. Les rutes mai s'acaben;
es deixen els cadavres caiguts en el camí,
que entorn les terres grasses els homens pròvids
[caven
i el qui obre un solc, la tomba també els hi sabrà
[obrî.

Mes jo he vist un dia deturar-se els pallaços,
enmudir i llevar-se el capell virolat,
per que un home passaba, plorant, duent en braços
un fill mort de la vida en estèril combat.

AMBROSI CARRIÓN

PREU:
UNA PESSET